

Slutrapport av förstudien "Hästnäringen i
Karlshamns kommun"

Karlshamns kommun, näringslivsenheten

Hästnäringen i Karlshamns kommun, slutrapport

Projektledare Maria Hjelm Nilsson

Innehållsförteckning

1. Inledning.....	2
2. Bakgrund till förstudien.....	2
3. Projektperiod.....	3
4. Projektidé	3
4.1 Syfte.....	3
4.2 Mål	3
4.3 Uppfyllda mål.....	3
4.4 Ej uppfyllda mål.....	4
5. Metod.....	4
6. Resurser.....	5
7. Egna reflektioner.....	6
8. Tänkvärt.....	7
9. Medverkande som kan svara på frågor om förstudien.....	7

1. Inledning

Förstudien "Hästnäringen i Karlshamns kommun" startade 2013-06-01 och sträckte sig fram till 2013-12-31 med huvudsakligt syfte att:

"Öka kunskapen om hästnäringen betydelse i kommunen samt främja företagandet inom näringen".

Målen var att:

Analysera och kartlägga företagandet inom hästnäringen i Karlshamns kommun.

Kartlägga hur många av dessa företag som drivs av kvinnor samt analysera vilka behov som finns för att utveckla det kvinnliga företagandet i denna näring.

Kartlägga hur besöksnäringen med hästen i fokus kan öka i vår kommun.

Färdigställa en projektplan som ska leda till

- Ökat kvinnligt företagande inom hästnäringen.
- Ökad kunskap om hästens betydelse för en levande landsbygd.
- Ökad kunskap om hästens betydelse för samhällsnyttan i kommunen och för allmänheten.
- Utveckla evenemang och aktiviteter kring häst för att dra fler besökare till orten

Förstudien har finansierats av Leader i Blekinge. Karlshamns kommun har varit ägare av förstudien och medfinansierat det hela genom personalresurser. Den ideella medfinansieringen har i första hand kommit från Blekinge Distansryttarförening, Karlshamns ridklubb samt företagare verksamma i näringen.

Förstudien har arbetat med att stärka hästnäringens betydelse i kommunen genom att bland annat kartlägga/inventera antalet företag och föreningar som har en direkt koppling till hästnäringen, uppskatta hur mycket dessa företag och föreningar omsätter per år samt uppskatta hur många som näringen sysselsätter (antal arbetstillfällen) genom dessa företag och föreningar.

Förstudien har också arbetat med att skapa nätverkande mellan företagare och föreningar i och utanför kommunen.

2. Bakgrund till förstudien

Hästnäringen är en stor näring i Sverige men ändå en näring som är osynlig för många.

Hästnäringen innehar en stor mängd passionerade och engagerade personer som verkar både på ideell och professionell nivå. Vid ett par gemensamma möten, med verksamma inom näringen i Karlshamns kommun under hösten 2012 diskuterades olika behov som fanns på lokal nivå. Dessa ligger till grund till den förstudie som nu har genomförts. Vid dessa möten bildades också den arbetsgrupp som under förstudien har träffats för att arbeta mot fortsatt progress. Ett av de mest fundamentala behoven blev det som hade högst prioritet i projektplanen, nämligen: ***"- för att öka möjligheterna för företagare och föreningar, inom hästnäringen i Karlshamns kommun, att utvecklas och ibland för att överleva, fanns ett***

stort behov av att öka kunskapen hos politiker såväl som hos allmänheten om näringens omfattning och behov.”

Karlshamns kommun gav positivt gensvar och med deras medfinansiering och goda inställning har förstudien kunnat genomföras.

3. Projektperiod

20130601-20131231

4. Projektidé

4.1 Syfte

Förstudiens syfte var att:

Ta fram ett underlag för ett långsiktigt och hållbart utvecklingsprojekt som går ut på att

”Öka kunskapen om hästnäringen betydelse i kommunen samt främja företagandet inom näringen”.

4.2 Mål

Förstudiens mål var att:

- Analysera och kartlägga företagandet inom hästnäringen i Karlshamns kommun.
- Kartlägga hur många av dessa företag som drivs av kvinnor samt analysera vilka behov som finns för att utveckla det kvinnliga företagandet i denna näring.
- Kartlägga hur besöksnäringen med hästen i fokus kan öka i vår kommun.
- Färdigställa en projektplan som ska leda till
 - Ökat kvinnligt företagande inom hästnäringen.
 - Ökad kunskap om hästens betydelse för en levande landsbygd.
 - Ökad kunskap om hästens betydelse för samhällsnyttan i kommunen och för allmänheten.
 - Utveckla evenemang och aktiviteter kring häst för att dra fler besökare till orten.

4.3 Uppfyllda mål

Förstudien har visat att det finns ca 80 företag i Karlshamns kommun som har en direkt koppling till hästnäringen.

Dessa företag har en beräknad omsättning på ca 65 miljoner kronor per år och sysselsätter ca 200 personer på hel- eller deltid.

Omsättningen på Karlshamns travbana (spel) är exkluderad och ligger separat. 2013 hade Karlshamns travbana en omsättning på 14 miljoner i spel under två travdagar.

Det kvinnliga företagandet förekommer främst inom småföretagandet när det rör sig om t.ex. försäljning, utbildning, hästmassage, avel eller utbildning. Där följer vi riksgenomsnittet. Går vi sedan över till foderproduktion är den manliga dominansen stor. Detta är med största sannolikhet en följd av att lantbruket i alla år främst har haft en manlig prägel och att flera

tidigare t.ex. mjölkbönder har gått över till att producera foder för att överleva. Hästnäringen är en viktig inkomstkälla för dessa lantbrukare som på detta sätt har möjlighet att bo kvar och bruka sin gård även om den ursprungliga sysselsättningen (t.ex. mjölkkor) har avvecklats. Betesmark som tidigare betats av kor betas nu i stället av hästar för att inte växa igen. Genom hästens starka inmarsch i vårt samhälle får också mindre gårdar på landsbygden nya ägare när de säljs som "hästgårdar". Allt detta har lyfts fram för såväl politiker som för allmänheten vid olika sammankomster.

För att få besöksnäringen, med hästen i fokus att öka var målet att förstudien skulle genomföra en inspirationsresa för de aktörer som visat ett mer markant intresse för just denna inriktning. Meningen var att få olika aktörer att samverka på ett sätt där varje enskild företagare kan hitta sin del i en gemensam satsning för att öka antalet besökare till sina verksamheter. Målet för denna inspirationsresa var Värends Ridled i Småland. Där har fyra entreprenörer gått samman och skapat en ridled som gör det möjligt för de besökande att rida, åka häst & vagn, cykla eller vandra mellan boende och rastplatser. Tyvärr fick resan ställas in på grund av sjukdom.

Förstudien har tydligt visat behovet av anpassade ridvägar. Ridvägar som dels möjliggör ökandet av just denna typ av besöksnäring men som också gör det möjligt för varje ryttare att utöva sin idrott på ett säkert sätt.

Förstudien visar även att det finns ett behov av skyltar och anpassad hastighet på vägar där det förekommer mycket hästar i närområdet. Den har också visat ett behov att cykelbanorna i kommunen anpassas med en del som gör det möjligt för ryttarna att ta sig mellan olika platser på ett säkert och lagligt sätt.

Dessutom har det framkommit att behovet av exponering och marknadsföringshjälp är utbrett hos företagarna.

En projektplan är färdigställd. Den grundar sig på de i förstudien redan uppsatta målen men också på de behov som framkommit vid de företagsbesök som har gjorts under förstudien och där behovet av fortsatt organiserat lobbyingsarbete samt exponering och marknadsföring har fått en framträdande plats.

4.4 Ej uppfyllda mål

Förstudien har ej haft möjlighet att kartlägga de behov som eventuellt finns för att öka det kvinnliga företagandet inom foderproduktion.

5. Metod

Förstudiens huvudsakliga syfte har varit att öka kunskapen om hästnäringens betydelse i kommunen och att främja företagandet. En liten arbetsgrupp med representanter från olika delar av näringen har varit en plattform och som har träffats 4 gånger under förstudietiden. Arbetsgruppen har drivit diskussioner om vilka behov man kan se vara viktiga för fortsatt utveckling. Projektledaren har varit ansiktet utåt och hon har arbetat utifrån, de i projektplanen redan fastställda målen och det fastställda syftet, men också med hjälp av de saker som framkommit vid arbetsgruppens möten och vid de företagsbesök som genomförts. I juni påbörjades inventeringen av antalet företag inom näringen. Den viktigaste källan till kunskap har här varit allabolag.se och urvalskriterierna har varit registrerad F-skattensedel och att bolaget är aktivt. Antal företag som producerar foder till hästnäringen i Karlshamns

Hästnäringen i Karlshamns kommun, slutrapport

kommun har uppskattats utifrån det antal företag som fanns registrerade inom denna nisch vid den tidpunkten. Efter inventeringen besökte projektledaren en fjärdedel av de olika företagen och föreningarna som framkommit vid inventeringen. Företagen/föreningarna var både små och lite större för att få ett så korrekt underlag som möjligt. Företagarna och föreningarna har besvarat en enkät. Dessa svar ligger till grund för den uppskattande omsättning och sysselsättningsgrad samt vilka behov som har visat sig vara genomgående hos många verksamma inom näringen.

I början på september deltog förstudien i en sammankomst där man diskuterade hästnäringens betydelse i Blekinge län. Med på detta möte var EU-parlamentarikern Kent Johansson och riksdagsledarmoten Karin Nilsson.

Nästa steg i projektet var att få ut den information som den första undersökningen visade. Resultaten har presenterats i fritidsnämnden, förstudien fanns representerad vid SMAK-festivalen och vid de stora nationella hopptävlingarna på Karlshamns ridklubb. Förstudien har även varit representerad vid det seminarium som Blekinge ridsportförbund anordnade "Positiv kommunpåverkan" samt vid nätverkslunch bland företagare i Karlshamns kommun den 20/11.

Två workshops har genomförts där målgruppen var, redan verksamma företagare inom näringen, föreningar och de som funderar på att starta företag inom hästnäringen. LRF-sydost, genom Per Håkansson (LRF-konsult) har varit en viktig samtalspartner under förstudiens gång och vid en av våra workshops fick Per med sig många, starka argument som tyder på att hästnäringen vill se LRF som en organisation som tydligare tar med hästnäringen i sin ordinarie verksamhet. Kanske kan vårt arbete och våra påtryckningar ha haft en liten del i att det nu, från och med 20140101 finns LRF-Häst. En branschorganisation som skall hjälpa våra företagare inom hästnäringen.

Under den andra halvan av förstudietiden har politiker och tjänstemän varit ute hos företag och föreningar inom hästnäringen för att på så sätt lära sig mer och se bredden i näringen samtidigt som de tar del av företagarnas/föreningarnas behov för fortsatt utveckling.

Media (Sydöstran, Commersen och radio Blekinge) har vid ett antal tillfällen presenterat förstudien och i Karlshamnaren; nr 2 2013 finns förstudien med som ett reportage. Där finns syftet med projektet samt vissa resultat upptagna. Karlshamnaren är, för den oinvidge en tidning som produceras av Karlshamns kommun och som delas ut till kommunens alla invånare. Med hjälp av medias intresse har förstudien fått ovärderlig hjälp att sprida information till allmänheten på ett sätt som annars hade varit svårt

I den sista fasen av förstudien skulle en inspirationsresa till Småland ha genomförts. Detta för att ta del av de erfarenheter företagare i Småland har kring upprättande av ridled med möjlighet till boende längs med leden. Tyvärr fick denna resa ställas in på grund av sjukdom. I december knöts säcken ihop med en avslutningskväll där resultatet av förstudien presenterades och fortsatt arbete diskuterades.

6. Resurser

Förstudien tilldelades 220 000 kr i medel från Leader i Blekinge. Karlshamns kommun har varit medfinansierare i form av avsatt arbetstid som motsvarar 95 000 kr. Ytterligare

Hästnäringen i Karlshamns kommun, slutrapport

medfinansierar är de ideella krafter som arbetat med förstudien och de motsvarar 135 000 kr. Förstudiens totala kostnader har alltså uppgått till 450 000 kr.

Förstudien har drivits med hjälp av en arbetsgrupp bestående av ideella representanter från föreningar och företag, en person med projektledaruppdrag på halvtid, Maria Hjelm Nilsson samt en person redan verksam på kommunen i form av kommunens landsbygdsutvecklare, Marianne Westerberg.

7. Egna reflektioner

Att arbeta med denna förstudie har varit mycket givande. Många nya möten har givit nytt bränsle till arbetet.

Inför starten såg jag, som projektledare två stora utmaningar. Den ena var att få flera aktörer inom näringen att se nyttan med det samverkansarbete som är viktigt för lyfta *hela* näringen. Den andra utmaningen låg i att jag inte riktigt visste hur det skulle tas emot av politiker och övriga tjänstemän när jag/vi så tydligt "tvingade" på dem denna information och, för en del ny kunskap. Med facit i hand vill jag säga att allt har utlöpt mer än väl. Förstudien har mötts av ett stort intresse bland politiker och tjänstemän som vid våra företagsbesök har tagit del av information som förstärkt deras kunskapsbank.

Förstudien och därmed hästnäringen har nått ut till var mans brevlåda med hjälp av tidningar, radio och inte minst med hjälp av det reportage som gjordes i Karlshamnaren. När vi talar samverkan inom näringen har även detta löpt väl ut. Fler har fått upp ögonen för varandra och vissa har påbörjat diskussioner om hur ett eventuellt samarbete kan få dem, var för sig mer bäriga.

Jag har under förstudiens gång fått ändra lite på slutplanen eftersom förutsättningarna att få del av Leader i Blekinges finansieringshjälp till framtida projekt har förändrats under projekttiden. Detta har gjort arbetet svårare vad gäller motivering av framför allt de ideella krafterna. 2014 riskerar alltså på grund av politik att bli ett mellanår då fortsatt arbete med största sannolikhet kommer att stå still. Jag har på grund av denna problematik under den andra halvan av förstudietiden, på ett ännu tydligare sätt nu fokuserat på att verkligen förse politiker, tjänstemän och övriga allmänheten med information som gör att de kan använda detta för fortsatt arbete inom sina ordinarie uppdrag eller i var mans vardagliga sysselsättning utan att vi driver på.

Förstudien har visat att det finns ett stort behov av att någon representerar *hela* näringen, inte bara t.ex. hoppSPORTS eller ridskolans roll eller någon enskild del av näringen, utan verkligen *hela näringen*. Först nu har många insett omfattningen av näringen, hur många som är verksamma, vad de betyder för varandras överlevnad och vilken roll de har i kommunen.

Det har varit en stor hjälp att ha Marianne Westerberg (landsbygdsutvecklare i Karlshamns kommun) med i denna förstudie. Hon har tidigare erfarenhet av att driva denna typ av projekt och har bidragit med ovärderlig kunskap både vad gäller den administrativa delen inom denna typ av projekt men också som samarbetspartner i kommunen för att hitta rätt inom en så komplex organisation som ändå den kommunala verksamheten får anses vara. Jag vill rekommendera andra som har tanken att driva denna typ av projekt att samarbeta med någon som redan har gjort resan. Det sparar mycket tid.

Hästnäringen i Karlshamns kommun, slutrapport

Nu hoppas vi på att den projektplan som är skriven kan genomföras med start november 2014. Den sträcker sig till och med januari 2018. Samtidigt hoppas vi att de behov förstudien visat och som är kopplade till verksamheter inom den kommunala organisationen kan avhjälpas vare sig det nya projektet kan genomföras eller inte.

8. Tänkvärt

Karlshamns kommuns största arbetsgivare 2012:

+500 anställda:

- Karlshamns kommun
- Landstinget (Karlshamn)
- AAK

100–500 anställda:

- Södra Cell Mörrum
- Försäkringskassan
- Ifö Sanitär AB
- John Svensson Byggnadsfirma AB
- **Hästnäringen – ca 200 arbetstillfällen...**

9. Medverkande som kan svara på frågor om förstudien

Maria Hjelm Nilsson; MH Utbildning

Marianne Westerberg; Landsbygdsutvecklare Karlshamns kommun

Karlshamn den 17/12 2013

Maria Hjelm Nilsson